

ERDÉSZETI LAPOK

Az országos Erdészeti-Egyesület

K Ö Z L Ö N Y E.

Kilenczedik évfolyam.

XII. füzet.

Deczember. 1870

A bádeni és württembergi Fekete-erdő.

(Vége.)

Faeladás és a fűrészmalomok kezelése.

A fát részint a vágásban, részint a rakparton árverés vagy ajánlat útján adják el. A már különben is nagy versenyt pedig kisebb famennyiségek elárúsítása által igyekeznek föltartani.

Sajátságos faeladási mód van divatban a rippoldsauifürstenberg-féle uradalomban, a mely az ottani erdőgondnok állítása szerint minden tekintetben czélszerűnek bizonyult be, és nem egyéb sajátságos ajánlati-eladásnál (Offert-Verkauf), s ott „Soumissio“ név alatt ismeretes. Az erdőbirtokos u. i. a faárakat, melyekről csak az illető uradalmi tisztnek birnak tudomással, lepecsételve a törvényszéknek adja át, előbb azonban a fakészletek méreteit ujságok útján kihirdeti; különben erről az érdekeltek a helyszínen közvetlenül is meggyőződést szerezhetnek maguknak.

A fakereskedők ajánlataikat szintén írásban és lepecsételve nyújtják be a törvényszéknek, a mely azután a kitüzött határnapon azokat fölbontván, a legtöbbet ígérőnek ítéli oda az árut. Ez a vételárnak felét tüstént, más felét azonban csak a fa átvétele után tartozik lefizetni.

Ha netalán az ajánlatok egyike sem érné el az uradalom által kiszabott árakat, akkor másod, sőt harmadszorra is tűznek ki új határnapot.

Ezen eljárással utját vágják a fakereskedők között oly gyakori összeesküvésnek, miután ezek tudják azt, hogy, ha a törvényszéknél letéteményezett kiszabott árat ajánlataik el nem érik, az áru birtokába nem juthatnak; a kiszabott ár titokban tartásáról pedig elegendőleg van gondoskodva.

Érdekes volt rám nézve hallani, miként vergődtek ott át mindazon faeladási nehézségeken, melyekkel mi még folytonosan küszködünk.

Kezdetben, midőn a fakereskedelem még csak fejlődni kezdett, tövén, később pedig a rakparton szabott ár mellett adott el a fa. Miután azonban a fakereskedés körülményei nagy változatosságoknak vannak alávetve s ez által az évi jövedelem majd növekedett, majd pedig apadásnak indult, az évi jövedelem egyenlőségét és emelkedését az által vélték elérni, ha az egész termést több évre egyeseknek, vagy pedig társulatoknak kibérlik. De csak hamar meggyőződtek arról, hogy ezen eljárás mellett a kereskedelmi viszonyok által előidézett magasabb árakat hasznukra nem fordíthatják, sőt egyedáruság jöhetne létre, a mely jövőre minden versenyt megsemmisítene. Vissza tértek tehát ismét a kiskereskedelemhez, mert csak ez által lehet a kereskedők között a versenyt ébren tartani. S ime reményeik meg valósultak, mert az e módon elért faárak ma napság a többi anyagokkal és a munkabérrel tökéletes arányban állanak.

Vizsgálataim folytán a fának ára köblábanként, be számítva a vágási és szállítási költségeket, a rakpartokon következő:

Jegenyefenyű ramasz	30—35 o. é. kr.
jegenyefenyű épületia	21—24 o. é. kr.
tölgy szerszámfa	21—52 o. é. kr.
1 öl bükk hasábfa	14—16 o. é. frt.

1 öl jegenyefenyő hasábfá 10—11 o. é. frt.

Csak is ily árak és szállítási eszközök mellett lehet megmagyarázni, hogy jövedelmezhet valamely 6000 hold terjedelmű pagony 60000 frtot, azaz holdanként 10 frtot.

A fűrészmalomok kizárólag magányosok kezében vannak. Találhatni itt fűrészmalmot a legújabb szerkezetűtől kezdve a legrégebb nehézkes német keretűig. Az Osztrák és Magyarországon előforduló nagy szerkezetű fűrészmalomokhoz hasonlókat, melyek évenként 1 millió köbláb fát is feldolgoznak nem találtam. Nézetem szerint fűrészmalmaink szerkezete sokkal czélszerűbb és erősebb az ottaniaknál, a mit már az is bizonyít, hogy magában Württembergben és Bajorországban is állítottak fel fűrészmalomokat a mi gépészeink által.

A fűrészmalomok nagyobbára aként vannak berendezve, hogy épületfát is lehet rajtuk fűrészelni. A mennyire meggyőződni alkalmam volt, a tiszta fűrész áru ott is, mint nálunk 56—60%-át teszi a nyers faanyagnak.

A fát többnyire egész szálakban fuvaroztatják a fűrészmalomhoz, és csak ott darabolatják föl a szokásos hosszúságban ramszokra.

Ezen eljárásnak ott, a hol a fűrészáru hossza többféle, azon tagadhatlan előnye van, hogy még a rövidebb darabokat is, a melyek száldeszkanak nem valók, rakládák számára vagy lécznek föl lehet dolgozni.

A Fekete-erdőben a fa kereskedelem és a fűrészmalomok kizárólag a magány ipar kezében vannak; minélfogva minden fakereskedőnek saját fűrészmalma van. Ezen eljárási és kezelési mód azon általam is teljesen osztott véleményben találja igazolását, hogy az erdész ily mellék ipar üzése által hivatása teendőitől elvonatván, az erdő fölujtására és ápolására nem fordíthat elegendő gondot; pedig nyersanyag és pénz jövedelmet csak is ezek által lehet a lehető legmagasabb fokra emelni. Ezen állítás igaz voltáról fájdalom már többször volt

alkalmam meggyőződni; tapasztaltam u. i. hogy az oly erdészek, kikre nagyobb fűrészmalomok kezelése volt bizva, csak is a deszkagyártásnak szentelték egész idejüket, míg a vágások kihasítását és az ertvényezést a csőszökre bizván azzal vélték kötelességüknek eleget tenni, ha néha-néha az ertvényeket megsemmisítették és a vágásokat szerencsésen kitisztították.

Megengedem hogy az erdésznek ép oly jártassággal kell birni a fűrészmalomok kezelésében, mint az erdészeti ipar egyéb ágaiban, és arról is meg vagyok győződve, hogy ép oly, ha nem jobb fűrész kezelő lehet, mint bárki más; de mind ennek daczára azt tartom, hogy a fűrészmalommal soha se terheltesék a pagonyerdész, hanem mindig az erdő gondnokság által ellenőrzött külön személy alkalmaztassék e célra.

Erdőrendezés.

Ily belleges kezelés mellett föl lehet tenni, hogy az erdőségek fölmérve, megbecsülve és berendezve vannak.

A fölmérés catastrális sokszögözés útján hajtattott végre.

A mérasztalt csak kicsiben használták, és a háromszögözéshez, valamint a polygonális és határszögletek, továbbá az osztályok határainak fölmérésére kizárólag a theodolit használtatik.

A határok folyó számmal ellátott kövekkel vannak megjelölve. Minden határvonalról pontos határleirási jegyzőkönyv van összeállítva, a melyet minden határos hirtokos aláírt. Különös figyelem fordított a domborulati viszonyok fölvételére, úgy hogy a lejtőzetek szintvonalai (Boden configurations curven) 20'-nyi távolságban minden pagonyban meghatározottak.

A szintvonalak pontos meghatározása tetemes könnyítésül szolgál utak vagy más szállítási készülétek tervezésénél és a vaspályák kitűzésénél; ezek nélkül czélszerű utihálózat tervezése jó formán nem is gondolható, ha csak azt fárasztó és költséges lejt mérés meg nem előzte. Sőt még a területtel kevésbé

ismerős felügyelő tiszték is képesek az ily térkép segítségével a tervezett utak célszerűségét megbirálni.

Nálunk is óhajtható lenne a telekzeti-mérés alkalmával a domborulati viszonyokra is figyelemmel lenni, miután ez nemcsak az erdei, hanem országos és vasutak kitűzésénél vagy tervezésénél jó szolgálatokat tehetne és gyakran sok költséges előmunkálatot megkimélni segítene*).

Az erdőgondnokok az eredeti fölvétel pontos másolatát kapják kezeikbe. Ezenkívül kapnak egy átnézeti térképet, melyben a tagok és osztagok határai és a domborulati szintvonalak is be vannak foglalva. A fanemek és üzemmódok színes szelvényezés által vannak megjelölve.

Állab- és talajtérképeket nem láttam. Az átnézeti térképek oly nagyok, hogy kellő átnézetet nyújtanak és a már végre hajtott kezelési rendszabályok is beléjük iktathatók.

Az erdőrendezés a szakozási mód szerint hajtott végre. E munkát a kerületi erdészek végezik; mire nézve rendszeren mindenik egy egy gyakornokot kap segítségül. Az erdők berendezésének külön szakemberre bizását a nélkül, hogy arra a kezelő tiszt befolyást gyakorolhatna, ennek felelőségével összekötött fogalmaiknál fogva a lehetetlenségek közé számítják. Magam is azt tartom, hogy ezen körülmény szem elől tévesztése okozza azt főleg, hogy némely nagy szorgalommal kidolgozott erdőrendezési munkálat gyakorlati alkalmazása a kezelő személyzetnél oly sok akadályra talál. Fájdalom azonban éppen a kezelő személyzet nem bír gyakran a szakképzettség azon fokával, hogy közreműködése az erdőrendezésre jótékony hatással lehetne.

*) De ezen költségek aránytalanul terhelnék az erdőt, és miután ugy is igen fárasztó és költséges lejt mérésel vannak összekötve, helyesebb, ha ezen előmunkálat az illető cél számára hajtatik végre. Mi inkább csak szemmérték után kívánnók a domborulati szintvonalakat a térképekbe rajzoltatni, a mi némi gyakorlat után meg lehetős pontossággal kivihető.

A terület gazdasági beosztása igen gyakorlati elvek szerint hajtattott végre; szembe tűnő az mindenfelé, hogy tisztában voltak a fogalmak fölött, mit kelljen érteni pagony, (Wirtschaftsganzes) üzemtest (Betriebsklasse), kerület (Distrikt), tag (Ortsabtheilung, Wirtschaftsfigur) és osztág (Bestandes Abtheilung) alatt; nem is hagyták magukat elcsábítani az erdő esetleges állapota szerint képezni állabidomokat, a helyett hogy kellő nagyságu és alaku tagokat alkotnának. Az állabidomok jövőbeli alakzatának kiszabásánál és elosztásánál erre még nálunk nem fordítanak kellő figyelmet; nevezetesen nemcsak egyenetlen, hanem igenis nagy tagokat képeznek.

A tagok nézetem szerint a szálerdő berendezésének alapidomát képezik, szintugy mint a sarjerdőét az évvágások; ezekből a gazdálkodás folyama alatt egyöntetű állabokat kell nevelni.

Ha a tag kelleténél nagyobb, több korszakon huzódik át a gazdálkodás; ez által elenyésszik a kezelési átnézet, valamint az egyes korszakokba foglalt területeknek matematikai határolása, és ezekkel a tagnak főczélja is.

Az sem mindegy, hogy a pagony magában szabályszerűen fokozott erdőképez-e, vagy pedig több önnálló, de szabályos fokozatu részekre, ugy nevezett önnálló üzemtestekre oszlik szét.

Világos, hogy első esetben az alapidomok nagyobbak, és nagyterjedelmű, összefüggő állabokból állanak, s hogy ennek következtében a használatok elosztása meg van nehezítve szintugy, mint szaporodnak azon veszélyek, melyek az erdőket elemi csapások következtében érhetik.

Nem szándékom ugyan pártolni hegységekben a mesterséges vonalak (nyiladékok) által körülövezett kis területű tagokat, de még is az vélem hogy a használatnak tartamos és egyenlő felosztása kedvéért a 6000—8000 holdra terjedő pagonyokat

több üzemtestre, ezeket pedig körülbelül 200 holdas tagokra felosztani kellene.*)

Ha a tagok természetes határvonalak, mint hegygerinczek, vagy patakok által nem lennének körülövezve, a tagok számával ellátott kövekkel jelöltetnek meg.

Az állabok jelen fatömege, különösen pedig az első használati korszak első felébe esőké, kiszámlálás után s a bajor tömteblák segítségével puhatoltatott ki.

A növedék számításnál igen helyesen megkülönböztették a szabályszerű és jelenlegi növedéket egymástól, és azt inkább kisebbre vették föl, mint nagyobbra.

Az áterdölési-termést a mennyire lehetett próba vagások és tapasztalati adatok szerint határozták meg és eddig megközelítőleg annyit is erdöltek ki, a mennyire számítottak.

Az általános üzemtervet, mely az egész erdőrendezési időszakra kiterjed, ugy szintén a korszakok fatermésének kiegyenlítését és az első 10 évnék fatermését a szakozási módszer szabályai szerint határozták meg.

Az állab leírás kétszeres u. m. általános és részleges.

Az első, mely az egész erdőségre kiterjed 13 szakaszban tárgyalja a területeket, határokat, szolgalmakat, fekvést, közeleteket, talajt, klímát, a fanemeket, az erdők eddigi és következő kezelésének alapszabályait (a fanemeket és üzemmodot, vágásforgás hosszát, vágásrendet, ertést, főhasználatot, mellékhasználatot, szállítást), az erdővédelmet, vadászatot és a kezelési felosztást.

*) Miatán' mi még évtizedeken át extensiv erdőgazdaságra vagyunk utalva, melynél fogva az erdőrendezésnél a használati területeknek nem szétszórására, hanem ellenkezőleg azoknak lehető összesítésére, s így a gazdaság egyszerűsítésére, a vágási és szállítási költségek kevésbitésére kell törekednünk, — a pagonyokat, (Rewier, Wirthschaftsganze), bár mily nagyok is legyenek, csak akkor osztjuk üzemtestekre (Betriebsklasse), ha ezt a fanemek, vagy a termelendő választékok miatt megállapított külfonféle fordák kívánják, vagy pedig az előforduló és területenként elkülönzött fanemeknek évenkénti arányos használata szükségesé teszi.

A részleges leírás pedig az osztagok területét, fekvését talaját, fanemeit és azoknak elegyítését, a fakészlet és növedék nagyságát és minőségét tárgyalja.

Ezen leírások képezik a tértáblázatokkal és a területeknek és [fatömegeknek korosztályok szerinti össze-állításával együtt a becslési munkálatot, mely az erdésznek végrehajtás és mihez tartás végett átadatik.

Az erdőrendezés kivitelének ellenőrzésére ellenörkönyv vezetése van elrendelve, melybe a becslési tételek és a való eredményei följegyeztetnek.

Ép oly czélszerű, mint tanulságos intézkedés a kísérleti területek kihasítása, a mi a becslés kezdetével esik össze. Ezeket szabályos vagy a szabályszerűt megközelítő állabokban hasitják ki. A bádeni állam-erdőkben körülbelül 400 ilyen $\frac{1}{2}$ -1 holdra terjedő kísérleti terület van kihasítva és árkokkal körülövezve.

A kísérleti területek fakészletét minden 5-ik évben a kezdetben használt eljárásnak pontos alkalmazása mellett puhatják ki. Ezen uton végre-valahára a különféle fanemeknek és termőhelyi osztályoknak tökéletesen megfelelő termési táblákat fogunk nyerni, s egyszersmind látni fogjuk, mely befolyást gyakorol az áterdőlés a növedékre, és mily fatermést szolgáltat.

Óhajtandó lenne, hogy nálunk is úgy az állami, mint nagyobb magány erdőségekben, ily kísérleti állomások hasítatnának ki, hogy mi is tudomással bírnánk különféle fanemeink növedékéről, a különféle fekvésű erdőkben végrehajtott áterdölések hatásáról, valamint a vigályítás által nyert nagyobb világosságnak befolyásáról a vastagsági növedékre; és hogy végtére képesek legyünk a természetből meritett adatok segélyével a valódi fakészletet a leendő szabályos készlettel össze hasonlítani s ez által az évi termést kiegyenlíteni.

Az előirt átvizsgálások végrehajtása nagyobbára kielégítő

sikert eredményezett és a fölvetett eljárási mód czélszerűségét és gyakorlatiasságát fényesen bebizonyította.

Azon tapasztalások következtében, melyeket ez uton szerztek, épen ellenkezőleg mint nálunk, a hol még maga az állam is, ámbár alig igazolhatólag, a vágásforgást rövidebbre szabta,*) nagyobb méretű választékok termelését tüzték ki feladatul hosszú vágásforgás és felújítási korszakkal. Ez különösen a jegenye és lúczferlyőre nézve áll.

Községi- és egyesületi erdőségek.

Bádenben a községi és egyesületi erdőségek az összes erdőterületnek közel 48%-át teszik s ennél fogva az országra nézve oly fontosak, hogy az állam felügyelete alatt álló és az által kinevezett szakemberek kezelésére vannak bízva

Ezen szoros állami felügyelet nem a mostani korszak szü-

*) Nem vagyunk ugyan megbízva, hogy ezen legyintést felfogjuk; de az igazságot védeni hivatásunknak tartjuk. Czikkirő ur nem tagadhatja, hogy a mi erdőszeti viszonyaink a bádeni és württembergiektől annyira különböznek, hogy egyenesen tévedésnek kellene nyilatkoztatni, ha valaki az üzemszabály megállapításánál minálunk a bádeni viszonyokat tartaná szem előtt. Igen könnyű, még pedig a régi iskola tanai szerint is bebizonyítani, hogy a schwarzwaldi jegenye- és lúczfenyű erdőkben a 120—130 éves fordá épen oly megfelelő, mint a mi ugyan azon fanemű, magasabb hegy-ségeken fekvő erdeinkben a 80—90 éves. Mind két helyen a fordá az illető fanem azon korára tétetik, melyben az átlagnövekvés legnagyobb, vagy legalább még csökkenni nem kezd, még pedig azért, hogy minden növedékvesztéség kikerültessék. A schwarzwaldi belterjes gazdaság mellett a fenyveseket már fiatal koruktól kezdve gondosan nevelni, megfelelő időközökben átterdőlteni és így azok növekvését fokozni lehet; a vető vágást 10—20 évvel megelőző előkészítő vágás által a ktilönben már hanyatló növekvés mesterséges uton kitarásra ösztönöztetik, s az erre következő fokontéti letarolás által ugyan azon fokon tartatik, s egyszersmind a felújítás is szorgalmasan eszközöltetvén, belátható, hogy növedékvesztéség nélkül 120—130 éves fordában is lehet gazdálkodni. Ehez járul még azon körülmény is, hogy a nagyobb méretű fák után való kereslet nagyobb, semhogy azt rövidebb fordában kezelt ugyanazon erdőkben kielégíteni lehetne. — A mi hegyégi fenyveseinknek fiatal koruktól kezdett rendszeres átterdölése csak kivételesen lehetséges; az állabok növekvését előkészítő vágás és fokontéti letarolás által emelni, vagy legalább ugyanazon magaslaton tartani mostoha viszonyainknál fogva, melyek a tarvagásra kényszeritenek nem lehet s így a növedék vesztéség kikerülése végett a növekvés tetőpontja által jelzett rövidebb fordára vagyunk utalva, a melynél ugy is több vastagabb méretű fát termelhetünk, mint a mennyit mérsékelt áron, de tetemes költséggel értékesíteni birunk. — Sz.

leménye, hanem a régibb idők alkotása, és a közjólét érdekében mai napig föntartotta magát. A községek és testületek annyira megszokták és meg vannak elégedve vele, hogy még nem is gondolnak az állambefolyásnak lerázására vagy korlátozására.

Ezen erdőhivatalok föladata csak a gazdaság és védelem, és nem terjed ki a sajátképi kezelésre; kötelességük azonban a fa fölhasználásánál és értékesítésénél a községnek, vagy illető testületnek segédkezet nyújtani.

A községi- és testületi erdőségek szint azon módon vannak fölmérve, becselve, berendezve, mint az állami erdőségek. A szál- és középerdő fatermése bizonyos famennyiség, a sarjerdő pedig meghatározott vágástérben van megállapítva. Az évi fatermést csak kivételes esetben szabad áthágni, mint p. o. tűzveszély után; a fölös használatot azonban a bekövetkezendő két év alatt meg kell gazdálkodni.

A vágás alá kerülendő fát az illető erdész jelöli ki évenként annak idejében, m. p. úgy, hogy minden törzset a fabélyezővel megjegyez.

A fát rendesen fogadott munkások által döntenek és dolgoztatják föl és csak kivételes esetekben végezik ezt maguk a polgárok.

A befejezett vágásnak fakészletét a kerületi erdész a község képviselői jelenlétében fölméri, a szálfat ramaszokat, póznákat, ölfát és a rözsenyalábok rakásait számokkal ellátja és a fölmérési táblázatba bevezeti. Ez alkalommal egyszersmind meghatározza a fának árát és a fuvarbért, és nyugta mellett átadja az egészet a község fölhatalmazottjainak.

Az eladásra szánt fát rendesen az erdész jelenlétében nyilvános árverés útján adja el a község hatóság és csak kivételként van meg engedve más eladási mód alkalmazása; minden ily esetben az erdész előleges költségvetése szolgál zsinórmértékül.

Az erdész készíti az évenként végrehajtandó értékek és lecsapolások költségvetését, a melyet előbb engedélyezés végett az erdészeti igazgatóság elé kell terjeszteni.

Azon esetben, ha a község valami ellenvetést tenne, a kerületi kormányzóság dönt.

Az ertvényezések végrehajtása a községi hatóság teendője; a fölügyelet azonban és a munka vezetés az erdész kötelességei közé tartozik; a kinek azonban azon esetben, ha netalán a község vonakodnék a szükséges munkásokat vagy ertvényezési anyagokat előkeríteni, hatalmában áll mindezt a község költségén állítani elő.

Továbbá az erdész teendőihez tartozik a térképek segédelmével czélszerű uthálózat-tervet készíteni és azt a község vagyonságához mérve kiépíttetni.

A községek és testületek legnagyobb része czélszerű és jó utak hasznos voltát belátván, erdőségeiket többnyire rendszeres és jó karban tartott uthálózat szeldeli át. Megesik azonban néha ott is, hogy a községek le nem győzhető ellenszenvvel viseltetnek erdei utak építése ellen és inkább rossz utakon fuvaroznak, minthogy a jó utak építésére szükséges nagyobb kiadásokra rászánnák magukat.

A községi- és testületi erdőségek kezelésére kiadott rendszabályok az ottani erdészek állítása szerint az idők folyamán nagyon czélszerűnek bizonyultak be, és kedvező hatással voltak ezen erdőségek javítására és tőkélyesítésére.

A községek legnagyobb része belátja, hogy jólétüket jó karban tartott erdeik előmozdítják, sőt gyakran föltételezik; könnyen felfogható azonban az is, hogy ott is vannak egyének, kik ezen tútorságot terhelőnek s alkalmatlannak tartván önnálólólag kívánnának gazdálkodni; de a nagyobb rész meggyőződve lévén arról, hogy erdeinek jó kezelése biztosítva vagyon — megnyugszik ezen eljárásban.

Be kell vallanunk, hogy hazánkban e tekintetben szomorú

lábön állunk, minélfogva hasonnemü rendeletek és törvények hozását annál inkább ohajtanók, hogy az urbéri rendezés következtében a községek birtokába jutó erdőségek elpusztítása meggátoltatnék. Ebeli mulasztásainknak következményeit már ugy is sok megye községi erdőségeinek gyászos állapota elég élénken tárja előnkbe.

Gyakran tapasztaljuk, hogy alig jutott az erdő a község kezébe, már is vágható fáját eladják; sőt ismerek oly esetet is, hogy a község már az egyezkedés folyama alatt lépett fakereskedőkkel alkudozásba és ezeknek ajánlata után szabta meg követeléseit. Ez volt oka gyakran, hogy szivesen megelégedett a terület felével is, ha csak az nagyobbára vágható fát tartalmazott, és a pillanatnyi haszon kedvéért leendő szükségleteinek fedezéséről gondoskodni egészen elmulasztotta.

Az erdőknek főállását leginkább veszélyezteti a faáraknak folytonos emelkedése és a községeknek azon reménye, hogy az erdő eladása által tüstént nagyobb pénztőke birtokába jutnak. Leginkább tapasztaljuk ezt a Vág völgyben, hol a fakereskedés örvendetes virágzásnak indult és a vidék fakereskedőkben bővelkedik. Óhajtandó lenne tehát, hogy a közérdek megvédése végett a már várva várt erdőfelügyelőségek minél előbb életbe léptetnének. E mellett azonban arra kellene ügyelni, hogy a felügyelők választása csakis tehnikai érdek által vezetve hajtassék végre s hogy azoknak oly tevékenységi kör engedjessék, hogy hivatásuknak megfelelhessenek; a mi csak akkor képzelhető, ha gazdasági tekintetben tökéletesen függetlenek.

A főnebbi értelemben vett függetlenségre különösen a városi erdőtiszteknek lenne szükségük; ezek hazánkban tekintélyes erdőségeket kezelnek, a jelen viszonyok között pedig többnyire csak a tekintetes tanács vak eszközeül szolgálnak. Helyzetük gyakran szánakozásra méltó: mert nem csak hogy minden szaktudományuk daczára sem képesek az erdők végpusztulását elhárítani; hanem gyakran függő helyzetüknél

fogva az erdőkezelés tárgyában tett káros rendelkezéseket is kénytelenek végrehajtani.

Ha már általában az állam kötelességei közé tartozik öröködni a fölött, hogy az erdők nem csak a jövedelem kedvéért, melyet szolgáltatnak, hanem azon jótékony hatásnál fogva is, melyet az éghajlatra és lakhatóságra gyakorolnak czélszerűleg és tartamosan kezeltesse; még inkább kötelessége ez a városi és községi erdőkre nézve, mert ezekre nem csak a jelen, de a jövő nemzedék is jogos igényeket tart. A jelen nemzedék csak a tőke kamatjainak haszonvevője, nem pedig az egész tőkének birtokosa; kötelessége tehát e tőkét nem csak sértetlenül, de megszaporitva adni át az utókornak.

Vég sz ó.

Minden erdésznek, a ki a gyönyörű tájképekben annyira bővelkedő Feketeerdőben utazik, fölötlenek a fönnebieken és a magas művelődésen kívül a jó karban tartott erdőségek, az uralkodó jegenyefenyű és a sajátos szállaló üzem, mely az erdőknek őserdőszerű kinézetet kölcsönöz. Sehol sem láthatók itt a nagy és összefüggő tarvágások, melyek tájkainkat annyira rutitják. Ott mindenütt áll az árnyas erdő, melynek óvó koronái alatt a fiatal nemzedék fölserdül.

A gyönyörű jegenye fenyűt, ezt a pompás tűleveles fát, a mely mahólnap erdeinkből eltűnedezni készül, ott a legnagyobb szorgalommal tenyésztik és ápolják, csak ott cserélvén föl a lúcz- és erdeifenyűvel, a hol a termőhely meg nem felel neki. —

A legnagyobb tisztajövedelem divatozó elvei rövid vágásforgásukkal még ott nem találtak pártolót. A haszonfa termelés 30 évig huzódó fölujítási tartammal*) fölvetett szabály. Va-

*) Jegenyefenyvesben köztudomás szerint legmegfelelőbb felujítási mód a vőtővágás. Miután ezen fánem zsenge korában igen hosszú nyomást képes eltűrni, a megritkult erdőt pedig nem döntögeti oly könnyen össze a szélvész; ritkább állásban pedig a fák vastagsági növése tetemesen emelkedik: igen helyesen a felujítás idejét e

lóban meglepik a szemlélőt ez óriási törzsek, melyeket ezen erdőkben lépten nyomon láthatunk és milyeneket ily bellegesen kihasznált erdőkben keresni sem merne az ember.

A jegenye fenyőnek kezelésére csak is azért terjeszkedem ki oly körülményesen, miután nálunk sok helyen, a hol pedig e kitünő fanem az idős állabokban gyakran uralgó, följújtás alkalmával nincsenek semmi tekintettel sem rája, hanem helyette inkább a lúczot telepítik meg, pedig előre látható, hogy az abból származó erdőség nem fog soha magas kort elérni.

Ámbár minden valamire való erdész előtt ismert dolog az, hogy elegendő erdőknek nagyobb a növedéke és szélvészekkel daczó képessége; rovar-károk sem sújtják oly érzékenyen, mint a tisztán egy fanemből álló elegendő erdőségeket: mindazáltal Liptó, Árva, Trencsény megyében a lúcz javára oly álbaváltoztatásokat látunk napirenden, melyek néhány évtized múlva tökéletesen eltévesztetteknek fognak bizonyulni. De még oly helyeken is, melyeken a lúczfenyő nagykorúságát el nem éri, oly helyeken, melyeken a jegenye fenyőnek óriási törzsei annak valódi termőhelyét minden kétségen kívül állítják szemünk elé: még ily helyeken is tapasztaljuk a lúcznak előtérbe tolását, egyrészt ugyan azért, mert fáját a fakereskedők jobban kedvelik, más részt azonban és kivált, mert ertvényezése sokkal könnyebb.

Ha szemléljük az ezer meg ezer holdra terjedő, majdnem kefe-sűrűségű lúcz fenyő serdényeket azon területeket elborítani, melyeken az előtt a bükk és jegenye fenyő óriás példányokban diszlett: valóban aggodalom szállja meg keblünket jövőjük fölött; mert bizonyára csak igen óvatos és célirá-

fanemnél 20—30 évre huzzák ki. Ezt *v i g á l y v á g á s n a k* (Lichtungshieb) nevezik. E gazdasági formának is meg vannak nehézségei és hátrányai, de ügyesség és szorgalom diadalmaskodnak mind ezen: a fényes jövedelem pedig dúsan jutalmazza a fáradságot.

nyos bánásmóddal sikerülhet azokat magasabb vágásforgás számára fölnevelni; arról pedig, hogy ramaszfát nyernének majdan belőlük fölösleges még csak álmodozni is.

Ha pedig elegyítésre gondolnak, mit látunk? Mellőzve a jegenye fenyőt erdei és vörös fenyőt elegyitenek közbe, habár a termőhelyi viszonyok legkevésbé sem felelnek meg azoknak.

Pedig a jegenye fenyő ültőnczöknek fölnevelése, még egészen védetlen fekvésű iskolákban is, nem oly nehéz, mint azt rendszeren gondolják; mert ehez nem kell egyéb jól megművelt talajnál és a csemetéknek többszöri átültetésénél, mielőtt a szabad földbe jutnának.

Ez által azonban nem akarom kizárólag a jegenye fenyűnek pártját fogni a lucz rovására, sőt belátom azt, hogy az utóbbinak nálunk a jegenye fenyővel szemben vannak számos előnyei, melyeket számításon kívül hagyni nem szabad. Azt gondolnám tehát, hogy mindenütt, a hol idősebb állabokban jelenleg a jegenye fenyő uralog, legalább alárendelt elegyítéssel jövőre is föl kellene azt tartani.

Ép oly kívánatosnak tartanám, különösen ott, a hol a gazdaság főleg műfa termelésre irányul és azt a fanemek megengedik, a tarvágásokat lassanként szabályozott szálaló gazdasággal cserélni föl. Csak is ezen gazdasági forma, egybekötve czélszerű áterdőléssel engedi meg azt, hogy oly egyedek tömeggyaropodását elősegítsük, a melyeknek növedéke apadófélben legyen; mig ellenben tarvágással fejsze alá kerül minden fa, legyen az egészséges vagy beteg, elélemedett vagy növekvő képes.

Mennyivel kedvezőbben nézne ki erdeink nagy része, ha tarvágás helyett szálaló gazdaságot üztek volna bennök; részemről községi erdőkben még a szabályozatlan szálalást is elébe teszem az oly szerencsétlen taroló gazdaságnak, a midőn gyakran 300—400 holdnyi területet vágnak le csupaszra, a

felujítást pedig a jó természetre bizzák. Ez legalább azon előny-nyel bír, hogy a talaj nem marad teljesen védelem nélkül, és még is marad itt ott fa, a melyről az erdő felujulhat. Korántsem akarom azonban azt állítani, hogy a tarvágást mindenütt szabályozatlan szálalással cseréljük föl; de azért szót állok mindig, hogy ott a hol a termőhely és a fanemek azt megengedik, és a hol nagy méretű fa termelhető, a szabályozott szálaló gazdaságnak adassék előny.

Tudom ezen állításomra majd azt fogják ellenvetni: hja! hogy ily gazdaságot üzhessünk előbb jó és elegendő utakkal és gyakorlott favágó személyzettel kell bírunk; mert különben az igen nagy területre eloszló használat igen is nagy szállítási költségekkel volna összekötve és a döntés meg szállítás nagy kárt okozna az állva maradó törzseken.

Ezt elismerem magam is; de hisz épen jó utak hiánya okozza legtöbb erdőségünkben azt, hogy faterményeink oly csekély értékkel bírnak. Valóban erdészeink leg nagyobb részének főleg törekedni kell arra, hogy jó utakat és szállítási építményeket állítsanak elő.

A Feketeerdő pagonyait kell megnéznünk, hogy megítélhessük azt, mily végnélkül hátra vagyunk e tekintetben; mily összegeket adnak ott ki évenként utak építésére; de egyszersmind mennyire könnyítik azok a használatot és emelik a fa-árakat.

Tagadhatlan az, hogy nagy terjedelmű erdőségben az utépitkezések sok pénzbe kerülnek; de az is igaz, hogy e kiadásokat visszapótolja a bellegesebb használat és kisebb szállítási bér, kivált ha nagyobb erdőségekben az építkezést több évre lehet elosztani.

Önkénytelenül szilárdult meg benem a Feketeerdő beutazása alkalmával az a nézet: hogy mi Magyarhon magas Kárpát hegységeinek erdészei a schwarzwaldi erdőgazdaságot csekély módosítással mintaképül fogadhatnánk el; és erősen

meg vagyok győződve arról, hogy mind azt, a mi ott czélszerűnek és gyakorlatiasnak bizonyult be, a viszonyok kellő tekintetbe vételével nálunk is alkalmazni lehet.

Végre el nem mulaszthatom mindenkinek, a ki csak szeretét teheti a Schwarzwald beutazását tanácsolni; bizonyára szép tapasztalással meggazdagodva és tökéletesen kielégítve fog onnét hazájába visszatérni. Arról is biztosíthatom: hogy mint magyar mindenütt szíves fogadtatásban fog részesülni

Igló XVI szepesi város erdőségeinek rövid leírása.

Az iglói erdőterület nagysága 13163,13 cat. hold, mely két pagonyra, és ezek három gazdasági részre (üzemtestre) osztva van, úgy hogy az első részre 5897,36 eth. a második részre 2494,16 „ és a harmadik részre 4771,61 „ esik.

Az első rész egy pagonyt, — a második és harmadik ismét egy pagonyt képez. Az elsőt, az úgy nevezett előpagonyt, egy erdőbíró, a másodikat, a hátsó pagonyt pedig egy erdész kezeli. — Az erdőbíró keze alatt 5, az erdész keze alatt pedig 6 erdőkerülő végezi az erdővédelmi és őri szolgálatot. A talaj leggnagyobb része agyagpala és keselykő; az elő-pagonyban a mészke is előjő helyenként. Az égalj a magaslatokon zordon, de a völgyekben sem nevezhető enyhének, úgy hogy almán kívül más gyümölcs nem igen, vagy csak ritkán található.

Az átlagos évi hőmérsék 5,5° R. Forrásokban az erdőség igen gazdag; ezt a fák által való beárnyalásnak lehet köszönni.

Uralgó fanem a lúcz helyenként a jegenye és erdeifenyővel

meg a bükkal egyes állabokat képezvén. Az elő-pagonyban legtöbb jegenyefenyő találtatik, mert itt a talaj jobb, és az égalj enyhébb; mindazáltal e fanem és az erdeifenyő egyáltalában nagyon ki van pusztulva.

Ezen veszteséget a mostani szép fiatalosok — Simenszky Ferenz erdőbíró úr gondnoksága alatt ültetve — néhány évtized lefolyásával helyre pótolják.

A 3500'-nyi magaslatokon a jegenyefenyő már nem jön elő, még a lúcz is nagyobbára törpe növésű és göcsös; ez a rossz termőhelynek és védtelen fekvésnek tulajdonítható. Ily helyeken a 80—90 éves lúcz legföljebb 50—60' magassággal bír. A juhar, szil és vörösfenyő csak szórványosan jönnek elő.

A vágásforgás 100 évre határozatott, miután legtöbbszörre nagyobb méretű műfa termelésre van irányozva a gazdaság.

Az üzem mód tarvágásos szálerdő kézből való felújítással.

A vágások az uralkodó széllel (éjszak nyugat) ellenkező irányban vitetnek, és a széloldalon szélfogók (Windmantel) hagyatnak meg, mert a szelek itt gyakran viharok alakjában lépnek föl, és a védtelen állabokat halomra szokták dönteni.

A keselykőn álló erdőségek leggyakrabban esnek a természet mostohaságainak áldozataul. Legtöbbszörre ezen a talajon látni a letarolt állab helyét kék áfonya által ellepve, úgy hogy a földet sem látni tőle; ezen növény a felújítást igen megnehezíti, a mi (igen helytelenül) itt vetés által 2 lábnyi szélességű és 3—4 hüvelyk mélységig megművelt foltokban történik.

Előjönnek oly területek is, melyek minden ismételt ültetés vagy vetés daczára tökéletesen el vannak lepve áfonya és más hasztalan cserjék által, úgy hogy még csak mint kopláló legelő szolgálhatnak.

Helyenként a felújítás ültetvényezés útján történik, mire nézve a csemeték faiskolákban neveltetnek.

Ezekbe a magot tavaszkor vetjük 3' széles ágyakon 4—5'' távolságra eső barázdákba. Magától értetődik, hogy mindenek előtt a földet jól mélyen felásván minden gatzól megtisztítjuk és gereblyével kiegyengetjük. Vetés után az ágyak fenyő galyakkal takartatnak be, és az egész iskola kerítéssel vétetik körül. A csemetéket 3—4 éves korban tavasszal szokás kiültetni a vagásokba egymástól 3' távolságban.⁷

Az áterdőlést is szokás alkalmazni, annál inkább, miután az itteni gyárok ezen fát szénítésre használják és jól megfizek. Különösen a hátsó-pagonyban igen kívánatos az áterdőlés, és itt évenként 3—400 k. öl fát lehet ezen uton nyerni; az áterdölésekből származó fa az egész iglói erdőterületen 7—800 k. ölet tesz jelenleg.

A városi lakosok számára a tűzifát nagy részt az elő-pagonyban vágjuk, ámbár a hátsó pagony is kénytelen olykor olykor, legalább a városhoz közelebb fekvő részekből földözni segíteni a faszükségletet.

Az ölbe rakott fát az illető erdész kerülőivel a favágóktól átalvevén a vagás bevégeztét a városi tanácsnak be jelenti, és minden ősszel a levágott fát egy e célra kiküldött városi bizottságnak adja át, a mely az átvevést a tanácsnak be jelenti, és ennek folytán a meghatározott polgári füllelményt az egyesek részére kiosztja.

A polgárok kedvezményi árban részesülnek; számukra 1 k. öl fa ára az erdőben 2 ft. 60 kr.

Egy köb öl tűzifának vágatása jelenleg 1 ft. 60 kr.—2 ft. 20 kr.

Az épület- és szerszámfa köbláb szerént adatik el és pedig a polgárok számára 8—15 krajczárjával.

Az iglói erdőterületen igen sok vasércbánya van, külön-éle birtokosok tulajdonát képezvén. Ezek kötelesek minden évben a bánya halomért 5—10 ftot. — és a szükséges tűzifá-

ért minden bánya után 2 ft. 50 krt a városi pénztárba befizetni.

Ezen 2 ft. 50 krnyi díjat különben minden zsellér is fizeti, és azért száraz galyakat vagy vékonyabb száraz tuskót vihet az erdőből tüzelésre haza.

A bányaépületfa ára különböző: az idegen, vagy is az iglói határban nem fekvő bánya fizet köblábanként 15 krt; a határban fekvő és reményben álló vasbánya vagy szabad turzás 8 krt és a nyereségben álló 12 krt.

Jelenleg a faeladás nem a legnagyobb fokon áll, miután néhány szomszéd határon az erdőt nyúzzák és a legszebb 40—45 éves állabokat kaszabolják le tüzfának; különben ezen pusztitással néhány év alatt végére járnak az erdőnek s azután béke lesz, és fakereskedesünkre szebb jövő derül, mert nemlesz már mit letarolni az erdőpusztítóknak.

Igló városának két fűrészmalma van: az egyik közönséges keretű és a hátsó pagonyban fekvő Nagy Hnyilecz helységben, a második Igló városában áll. Ez utóbbi többes kerettel van ellátva; felállítását a mostani polgármester Schertel Vincze úr iparkodásának, joggal mondva, felaldozásának köszönheti.

E két fűrészmalom évenként 4000 darab ramszt vág föl, m. p. a városban álló 3000 darab 3 ölelet, a hnyileczi pedig 1000 darab $2\frac{1}{2}$ ölelet.

A városban fekvő fűrészmalom kezelését szakértő egyén vezeti, a kijaz erdőbirótól a ramszokat köblábanként veszi át, s minden hó végén róluk a városi tanácsnak számadást terjeszt elő.

A hátsó pagonyban álló fűrészmalmot az erdész kezeli. Ehez a szükséges 1000 darab ramszt maga készítetteti ugyan, de ellenőrzés mellett veszi át, a midőn egyszersmind a köb-tartalom is meghatároztatik. Végre a kész fűrészárukat ismét ellenőrzés mellett adja át neki eladásra egy városi bizottság.

A deszkák és léczek ára hüvelyk után következő:

$\frac{1}{2}$ " vastag 12" széles deszka ára-ölenként	12 kr.
1 " " 14" széles ölenként	27 " "
$\frac{5}{4}$ " " 14 " " "	33 " "
$\frac{6}{4}$ " " 14 " " "	40 " "
$\frac{8}{4}$ " " 14 " " "	54 " "

Az 1" vastag 12" széles deszkák darabonként az iglói határban lévő bányák számára 35 kr. idegeneknek pedig 50 krral adatnak el.

A faveszteség a városi türeszmalomnál ramazonként 0,9, a hnyileczinél pedig 2,4 köbláb; utóbbi nagy veszteség megátlására új, két vékonyabb fűrészlappal ellátott keret fog a régi helyébe állíttatni.

Az összes erdőterületnek több mint felét 65—100 éves, $\frac{1}{3}$ részét 30—60 éves, $\frac{2}{10}$ részét pedig 1—30 éves állabok foglalják el.

Az állabok átlagos kora 58 év.

Az összes fatermés évenként 22979 normál öl.

A fanemek elegyaránya következő:

lúczyenyő	85%
jegenyefenyő	10%
erdeifenyő	2%
bükk	2%
vörösfenyő, juhar és szil	1%

Az erdei legelő, miután e vidéken a lakosok rá vannak szorulva, általános használatban van.

Ezért fizet mindenki

1 darab tehén után	1 ft. — kr.
1 darab tinó után	— 50 kr.
1 darab juh után	— 20 kr.

Egy 15 hold földet bíró, polgár kihajthat a legelőre két tehenet és egy tinót vagy 5 juhot, — a zselérek pedig minden házsám után 2 tehenet és egy tinót. Az erdőtalaj helyenkénti eltaposásán, és egy kis nyalakodáson kívül a fiatalosokban

a legeltetés mostanáig tetemes kárt nem okozott, mit szép, felserdült fiatalosok bizonyítanak*).

A halászat bérbe van adva.

Egy haltenyésztő társaság több ezer halat hozatott külföldről és a mesterséges tenyésztés számára egy tavat csináltatott; a tenyésztésnek már most is jó sikere mutatkozik. Alapítója ennek is a főntebb nevezett polgármester úr, ki tevékenységének itt is bizonyosságát szolgálhatta. A vadászatot is társaság béreli, a mely évenként többször nagyobb társas vadászatokat rendez őzekre és medvékre.

Nagy-Hnyilecz 1870 november 1-én.

Helm Gyula
városi erdőész.

Öltetek a volt m. k. pénzügyministernek az államvagyonról tett felterjesztése alkalmából.

Volt pénzügyministerünknek az államjavak kezeléséről, illetőleg Divald Adolf osztálytanácsosnak a kincstári erdők kezelésében tett újabb változásokról közelebbről közre bocsátott jelentéséből meggyőződhetünk mind a kezdetnél történt beható javítások-, mint a kincstári erdők jövedelmének emelkedéséről. Azon megnyugvást merithetjük ezen iratokból, hogy az ezen erdők feletti főfelügyelet jó kezekbe van letéve, s csakis idő kérdése, hogy mind a kezelet még némely helyeken nem pótlott hiányai, mind a birtokviszonyok rendezetlen állapota mindenütt megszüntetessenek, s a kincstári erdők jövedelme évről évre fokozódjék mind addig, míg az államvagyonnak ezen jelentékeny része az állambáztartásban azon helyre emelkedik,

*) A korlátlan legelő a fiatalosokban alig ha nem tesz több kárt, mint Ön azt megengedni látszik; kérdés hogy a felserdült fiatalosok megfelelő zárattal bírnak e egyszersmind. Szerk.

mely azt, mint a nemzet gazdaszatának oly fontos tényezőjét megilleti.

Ezen kellemes benyomással szemben egyidejüleg ötletek, kérdések merülnek fel, melyekre megnyugtató választ adni képesek nem vagyunk.

Minő haladás történt a közoktatási minisztérium kezelése alatt álló-, minő a községi erdőknél, . . . meddig késik az erdőtörvény??!

Az 1868-dik évben tett volt a vallás és közoktatási miniszter jelentést a felügyelete alatt levő közalapítványi alapok és jószágok 1867-ik évi állapotáról és az 1868-adik évi előirányzatról.

Ezen jelentésnek az erdőket illető adatai, melyekkel az ezen füzethez csatolt *A* és *B* kimutatásokból az olvasó bővebben megismerkedhetik, következőkben foglaltatnak össze:

Mely alapkoz tartozó erdők?	Erdő terület holdakban	Tiszta jövedelem holdanként		
		Tettleges adatok szerint		Előirányozott 1868-ra k.
		1865/6, kr.	1867, kr.	
Vallási	71,008	24 ⁶ / ₇	Erdők és mezők jószágok nincsenek elkülönítve.	36 ³ / ₄
Tanulmányi	29,989	43 ¹ / ₂		34—
Egyetemes	28,057	22 ¹ / ₃		0—

Az erdők ezen csekély jövedelmének indoklásau^l kiemelni ezen miniszteri jelentés a magyar birodalom erdészetét általában nyomó és mindnyájunk által eléggé érzett viszonyokat, u. m. a birtokjog rendezetlen voltát, az erdei szolgalmakat, a nagy mérvű faorzást, s a sok tekintetben ezek által előidézett könyűnyelmuⁱ kezelést, értéken alóli eladást magánosoknál sat.; és igéri e bajok lassankénti megszüntetését.

Szakértő hivatalnokok hiányáról azonban az igazgatóságoknál, valamint a központi felügyeletnél említés nem tétetik; bárha nézetünk szerint ez a legnagyobb baj.

Hát a községi erdők rendezésének ügyében mi történt? Még eddig tényleg semmi. Csak a törvény-javaslatnál vagyunk!

Az erdészeti törvények ügyében enquétek hivattak egybe, melyek a mint halljuk üdvösen működtek a tárgy érlelésében; de mikor szakíthatjuk már le az érett gyümölcsöt? Mikor izlelheti meg a törvényszomjás erdész az erdőtörvények enyhítő nectarját!

Mikor lesznek már szakképzett megyei erdőfelügyelőink legalább azon vidékeken, hol azok felállítása a községi erdők létének legégetőbb kérdése!

Ugy hallani, hogy a megyei erdőfelügyelők a közgazdasági minisztérium alá fognának helyeztetni, s így az által kineveztetni.

E helyen jó alkalom mutatkozik kissé megvitatni, vajjon helyes-e az, hogy egy és ugyanazon szakma, az erdészet, három külön minisztérium alá tartozzék?

Az államerdők azért vannak a pénzügyminisztériumnál, mert azok jövedelme az államháztartás költségeinek egy részét fedezi. A vallás- és közoktatási alapokhoz tartozó erdők jövedelme vallási s közoktatási célokra fordíttatik. A pénzügyminisztérium képviseli az államerdők, a vallás és közoktatási minisztérium pedig az alapítványi erdők birtokosát. A birtokos maga szokta hivatalnokait választani s jószágait kezeltetni, így az illető minisztériumok is.

A megyei erdőfelügyelők a felett fognának örködni, hogy a községi erdők a törvények értelmében és a községek érdekének megfelelően kezeltessenek, továbbá, hogy az állam érdeke a magán-erdők kezelése által meg ne sértessék. Elvileg elfogadható tehát, hogy azon minisztérium alá legyenek rendelve, melynek feladata a hazai földmívelést (s így az er-

dészetet) ipart és kereskedelmet előmozdítani. Ez a közgazdasági minisztérium. De hogy ez jelen viszonyaink közt gyakorlatilag helyes lenne-e, az kérdés tárgya lehet.

Azt, hogy az illető erdők a törvényben meghatározott módon kezeltetnek vagy nem, helyesen megítélni, s ítéletét indokolni, csak szakképzett egyén képes. Ennek nézete helyességét kétes esetekben elismerni, vagy visszautasítani, megint csak szakképzett előljáró tudja. Ennélfogva a szakképzett megyei erdőfelügyelők felett a főigazgatást a minisztériumban kitűnő szakképzettségű egyén kezébe kellene letenni, mert másképp az egész intézmény csak elégedetlenséget szül. ezer meg ezer balfogásokat nemző gyámintézetté fajulna el mellékérdemekért és érdekekből segélyezendő hivatalsovárok számára.

Én a hazai erdészeti viszonyoknak nemzetgazdasági tekintetből leghelyesebb alakulását a legkisebb pénzügyi áldozattal, és legezélszerűbben az által vélném elérni, ha az erdők szakképzett kezelésére vonatkozó minden országos intézmény egy országos közeg alatt egyesítetik. Hogy melyik minisztérium legyen ezen országos közeg, ezt hagyjuk még függőben.

Az egyesítést megkívánja

1) a munka felosztás az ország igazgatásában.

Hogy egyetlen országos erdészeti közeg, mely az ország legkitűnőbb erdészeiből lenne összeállítandó, a főigazgatást az állam összes erdőműszaki személyzete felett tökélyesebben, összhangzóbban, kevesebb munkával és az állampénztár kisebb áldozata mellett fogná vinni, mintha a pénzügy—, a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi-, és vallásügyi minisztériumok mindenkének kebelében, (a mi a műszaki fővezérlet érdekében másképp nem gondolható) külön ilyen közeg léteznék: a felett úgy hiszem kétséget senki sem táplál.

2.) Kitűnő szakképzett egyének jelenlegi szükében olyanokat alkalmazni e célra mind három minisztériumnál, kik feladatuknak tökéletesen megfeleljenek, nagyon nehéz lenne,

vagy pedig el kellene vonni azokat onnan, hol nélkülözhetetlenek; s így ha az ügy itt nyerne, amott vesztene.

3. Azon körülménynél fogva, hogy a vallás és k. o. minisztérium hatáskörétől az erdészeti már elvileg is idegen, — a földművelési, i. és k. minisztérium működése pedig eddig arra tényleg kiterjesztve nem volt, s így mindkettő előtt az ország erdészeti erői, melyekkel érintkezésben nem voltak, ismeretlenek, — ezen körülménynél fogva alkalmazandó hivatalnokaik képességét és megbízhatóságát megítélniök nehezen sikerülne; ez pedig kiszámíthatlan anyagi s erkölcsi károkat vonna maga után.

Ezek ellen a vallás- és közoktatási alapokhoz tartozó erdőségek szempontjából fel lehetne hozni, hogy az ezekből befolyó jövedelmek feletti rendelkezés csak a vallás és közoktatási minisztériumot illetheti meg.

Ez tökéletesen igaz, de ez a kezelet egyesítésének útjában nem áll. A pénztárakat kezelhetné a vallásügyi minisztérium. Azonban ez nem lévén gyakorlati, igen czélszerűen egyesíthetnék a pénzkezelet a pénzügyminisztérium kezében, hol ez munkaegyesítéssel megtörténhetvén, az államháztartásban megtakarítások lennének eszközölhetők. Azért fordíthatnák a jövedelem vallási és közoktatási célokra, épügy, mintha a pénztári kezelet a vallás- és k. o. minisztériumnál maradna.

Most már csak az lenne a kérdés, hogy melyik minisztériumhoz kellene tartozni azon erdőműszaki igazgató közegnek, melynek kezében mind a pénzügyi, mind a vallásügyi minisztérium kezelése alatt lévő erdők műszaki vezetése, mind a megyei erdőfelügyelők működésének vezényszálai központsítva lennének.

Ha az őstermelés, vagy legalább a mezőgazdaság és erdészeti egy minisztérium alatt, (a pénzügytől elválasztva) lenne egyesítve, akkor erre szavaznák: de a jelen körülmények közt, midőn az erdészeti szakma tulajdonképen csak

a pénzügyminisztériumban van képviselve — az egész országos erdőműszaki vezényletet ezen minisztérium erdészeti osztályában tartom egyedül egyesíthetőnek. Természetesen a jelenlegi személyzet észszerű meg bővítésével.

Ez egyébiránt mellékes kérdés, s a pénzügyminisztérium fogalmától az országos erdőműszaki vezénylet époly idegen, mint a vallásügyi minisztériumétól; de ez az ügyre a gyakorlatban legkevesebb hátránnyal sem bírna.

F.

Törökország erdőtörvénye*).

A török állam igen nagy kiterjedésű erdőkkel bír, melyekből azonban eddig mindenki nem csak saját használatára, hanem eladásra is tetszés szerint fát vihetett. Az erdők ennek folytán oly annyira pusztítottak, hogy a török kormány az erdő állomány fenntartása céljából szükségesnek látta az erdők jövőre való használatát törvények által szabályozni, mi mellett azonban kénytelen lévén a lakosság ősi jogait kímélni, az említett törvényekben az okszerű erdőgazdaság elveit, az ország szokásaival kellett összhangzásba hozni.

Az erdők használatát egy erdőszabályzat határozza meg, mely folyó év január 1-én jött létre. Ennek függeléke egy szabályzat, mely a tüzés és tengerészet számára szükséges fafélék szállításáról szól.

Az idézett törvények tartalma a következő: A török államban létező erdők négy osztályba soroztatnak: 1) állami erdők, 2) az Evkafezelése alá tartozó erdők, 3) községi erdők vagy Baltalyks, 4) magán erdők. Az utóbbiakat illető szabványok a török mezőrendőri codexben foglaltatván, a következők által nem érintetnek.

Az állami erdők ki fognak jelöltetni. Ezekben úgy mint eddig, a lakosság jogosítva van nem csak saját használatára, de saját községében való eladásra is fát vágni és elhordani. Ha azonban nagyobb mennyisé-

*) A nm. m. k. közgazdasági minisztérium közleménye.

gekről, vagy arról van szó, hogy a fa a községen kívül adassék el, ez esetben a lakosok illetéket tartoznak fizetni, és a fakereskedőkkel egyenlő szabályok alá tartozóknak tekintetnek.

Az ingyen vett fa kiadásának ellenőrzése iránt külön szabályzat fogalkottatni. A fa kiadási módozatairól a következő szabályok szólnak.

A kivágandó fák jelzése az állam kalapácsával történik, és az erdészeti közegek ezen jelzéseket világlatban tartani kötelesek. A lomblevelű fák vágatása csupán októb. 15. april 15-ig terjedő évszakban van megengedve; kivételek engedtetnek a kéreghántás céljaira szolgáló tölgyfákra nézve. Tülevelű fák minden évszakban vágathatók. A tűzifa vágatására és faszén égetésre szánt erdőrészeket az erdészeti tisztviselők fogják évenként kimutatni. Kik az állami erdőkben fát vásároltak, kötelezetnek biztosítékot letenni, vagy jót állót állítani a célból, hogy kötelezettségeik teljesítése, vagy esetleg elmarasztalásuk lefizetése biztosíthatassék.

Minden eladás vagy vágatás feltételei kötelező szerződésben állapíthatnak meg.

Minden község előljárója tartozik évenként a helybeli erdészeti tisztviselőnek kimutatni azon állatok nemét és számát, melyeket a lakosság az állami erdőkbe vinni szándékozik. A tisztviselő kijelöli a legeltetési téreket, meghatározza a legeltetési szakok tartalmát, és közelebbi feltételeit. Községen kívüli marhakereskedők az erdészeti tisztviselő engedélye folytán fizetésért szinte legeltethetnek az állami erdőkben.

A száraz fa szedés az erdészeti tisztviselő felhatalmazásával a községi lakosoknak díj nélkül megengedtetik.

Fa, kövek, zöld vagy száraz levelek kihordása csak az erdész tudtával engedtetik meg s erre nézve külön szabályzat fog kiadatni.

A második fejezet az Evkaf erdeiről szól, melyek megfelelnek a mi alapítványi erdeinknek, és melyek az állami erdőkkel egyforma kezelés alá vétetnek. A harmadik fejezet szerint a Baltalyk erdők azok, melyek minden időben a községek használatára voltak rendelve. Ezen erdőkben magán egyén semmi részt sem szerezhet meg tulajdonul, azaz annak

eladása tiltatik. A községi lakosok egyénenként vagy együttesen használhatják erdeiket; ha a favágatás kereskedési célokra történik, azért illeték fizetendő.

A szabályzat második czime az eljárás és büntetéseket tárgyalja, melyben mindenütt a büntető törvénykönyv illető szabványaira történik hivatkozás. Az eljárás a rendes törvényszékeket illeti. A büntetések pénz-bírságokból állanak; fizetési képtelenség esetében aránylagos fogság, melyből 1 nap két beslikre számíttatik (1 beslik közel 1 ft. 60 kr); ezen felül a tettes teljes kárpótlással tartozik. Az eljárás és büntetés többi szabványai jobbára megegyeznek a francia code forestier ide vágó szabványaiával. Ezen törvénynek mintegy fügéléke a „Reglement concernant la fourniture de bois propres au service de la Marine et de l' Artillerie.“ Mindeddig a kormánynak jogában állott a tengerészeti és tüzérségi céljaira szükséges fákat úgy az állami, mint a magán és alapítványi erdőkben kijelölni, és azokért nem csak kárpótlás nem adatott, de az illető vidékek lakossága a fák feldolgozását és elszállítását is ingyen teljesíteni köteles volt. Ezen kötelezettség már a jelen szabályzat előtt ugyan megszűnt, de a szabályzat ezen felül a tengerészeti és tüzérségi célokra szükséges fáknak a nem állami erdőkből vágathatását azon esetekre szorítja, midőn a kívánt fa az állami erdőkben nem található. Az ily esetekben vágatható fának a földtől $1\frac{1}{2}$ arzin (1 arzin = $2\frac{1}{4}$ láb) magasságban, két arzin kerülettel kell birnia.

Ezen fák megtérítése alku útján megállapított érték szerint történik; ha ez nem vezetne célhoz, a helyhatóság által kijelölt becsüsök határoznak.

Mindkét szabályzat kivitelével a pénzügyminister bízott meg.

A legujabb vadászati törvényjavaslat.

Az igazságügyi ministérium által 1868. jun. 18-án 95. sz. a. beterjesztett, — és a központi bizottmány nézete szerint 1869. nov. 22-én 126 sz. a. némileg módosított vadászati törv.

javaslat helyett — a házsabályok 123., 126. és 129 szakaszainak értelmében van szerencsém ellen indítványképen — a tisztelt ház elé — az alább 7. a. csatolt t. javaslatot, következő indokokból terjeszteni. Ugyanis:

1-ször. Mert az érintett t. javaslatok — (melyek nagy részben az 1849, mártius 7-én 154 sz. a. — s több más — még az absolut korban kelt — osztr. császári pátensekből vannak kölcsönözve) sem hazai törvényeink szellemével, sem hazánkfiainak azokon, és a százados gyakorlaton alapult fogalmaival, sem a vadászati jog megbíráására alapul szolgálható jegelvekkel összhangzásban ninesenek.

Azért ninesenek pedig, — mivel a vadászati jogot három szempontból lehet megbírálni — jelesül vagy a természet törvénye szerint — melly megengedi, hogy a vad — mint senki tulajdona (res nullius) bárki által, a más földjén is — elsajátíthassék; vagy továbbá, hogy azaz állam tulajdonának tekintetvén, a vadászati jog — az állam, vagy mint az, a korlátlan uralom alatt álló országokban történik, — a fejedelem által engedélyeztetik; — vagy végre mint az ezen t. javaslat 1-ső §-ban kimondatik, az a földtulajdon elválaszthatlan tartozékának tekintetvén, a birtokos belátása szerint gyakoroltathatik.

Hazánk jogtörténelmét illetőleg kétségtelen, — hogy nálunk a vadászati jog 1729-ig a fenat érintett természet törvényére volt alapítva. — Mert bár igaz, hogy Szt. László király 1092-én I. k. 12-ik fejezetében — az ünnep- és vasárnapokon vadászatot — a vadásznak lova és fegyvere, az egyházi személyeknek pedig (különösen) hivataluk elvesztésének terhe alatt tilalmazta; — de miután ez, — nem annyira a vadászat korlátozása, mint inkább — az ünnepek szigoru megtartása szempontjából hozatott, — tehát vallásra vonatkozó törvény volt, általa az érintett természet törvénye lényegében érintetlenül hagyatott.

Sőt ezen nézetet igazolja Ulászló V. rendeletének 1504-

ben alkotott 18-ik §-a is, mely szerint a parasztok a vadászattól (de csak bizonyos meghatározott vadnemeket illetőleg — tehát nem feltétlenül) 3 frt büntetés terhe alatt tiltottak el. — Miből önkényt következik, hogy hazánkban a vad 500 évéig annyira közös vagyonnak tekintetett, hogy arra vadászni, — a nem nemes is, ki pedig földet tulajdoni joggal nem szerezhett — jogosítva volt. Mely vélemény alaposságát a törvénynek azzali indokolása, hogy t. i. ez által a paraszt egyedüli rendeltetése — a földművelésre kényszerítettén, s ezzel az olly semmi hasznot nem hajtó foglalkozás, — mint a vadászattól elvonván — dologtalanság, — és az abból folyó erkölcsstelenségre ne szokhassék. — még kétségtelenebbé teszi.

Már az 1729. 22. t. cz. megújítva a fent idézett — s a parasztokra vonatkozó törvényt, — sőt azt az agarak tartásának tilalma mellett — minden más nem nemesekre is kiterjesztvén — a nemeseket addig megilletett feltétlen vadászati jogot következőkben korlátozta: jelesül:

A 2-ik §-ban, mely így hangzik: „A nemeseknek és minden földesuraknak, kik nemesi kiváltsággal bírnak, saját földjökön ugyan bármikor (dum et quando), a másokén azonban csak a tenyésztés idején kívül (mely a 10. §-ban van megszabva) — kivéve mindazáltal azon erdőket, melyek azoknak vára, kástélya, udvartelke s urilakához kihalva és a vadászat- és madarászatától — általok tilalmazva vannak — a vadászatot és madarászatot gyakorolni — szabad.“

Az 1802. 24. t. cz. az előbb érintetteknél jóval közelebb jár a kizárólagos birtokjog méltánylatához azzal: — hogy ez már minden birtokosnak, tehát a közbirtokosságoknak is — megengedi, hogy együttes birtokaik fele részét tilalom alá vethessék. — a nélkül, hogy sajátján bárkinek vadászati jogát egyébbel korlátozná, minthogy az urbéri földeken, vagy déz-más szőlőkbeni vadászatot, (bár azoknak is tulajdonosa volt) — tehát a más kárával meg nem engedi.

Miből önként következik, hogy a vadászati jog korlátozása leginkább a más földjéni vadászatra volt irányozva, a mennyiben azon — még hajtó-vadászatokat tartani, vagy eladás végett, és a tenyész-idő alatt vadászni — a hatalmaskodás 100 frtban megállapított büntetésének terhe alatt — a nemesnek sem volt szabad.

2-or. Azért nem tartom e törvényjavaslatot általános tárgyalás alapjául elfogadhatónak, mivel ez maga magával is elmentébe jön az által, hogy ámbár az 1-ső §-ban a vadászati jogot a földtulajdon elválaszthatlan tartozékának mondja ki, mindamellett:

a) azt a fent érintett pátens 5-ik §-át utánozva, csakis azoknál ismervén el, kiknek egy tagban az eredeti szerkezet szerint 200. 1200 □ ölelkel számított, a központi szerint pedig 100 catastrális hold földbirtokuk van; — saját fent érintett elvétől eltérve, (sőt mint alább látható, ezeket is korlátozva) a vadászati jogot az állam engedélyétől teszi függővé. — Miáltal egy új nemét állítván fel a birtok-aristokrátiának. — nemcsak a hajdani nemesi közbirtokosságokat (legalább részben) fosztja meg eddigi jogaiktól, hanem az 1848-ban a földbirtok tulajdoni jogával felruházott volt urbéri községeket is — ezen rájok nézve új jog élvezetében — a nélkül, hogy azt az állam érdeke kivánná meg — akadályozza;

b) mert a 3-ik §. és a II. fejezet több szakaszai — az 1852-ki 257. sz. a kelt osztr. cs. pátens nyomán, úgy intézkedvén, hogy minden 100 holdnál kisebb birtok nyilvános árverésen okvetlen és pedig 6 évekre adandó haszonbérbe, ez által nem csak a tulajdoni jog sértetik meg, hanem belőle még azt is jogosan lehet következtetni, hogy a törvény czélzata nem egyéb, mint a birtok aristokrátiának a kis birtoknak, és községek földjéni vadászati monopóliumot biztosítani. — Mert hiszen ez nem volna kevesebb önkénykedése a törvényhozásnak, mintha az minden száz holdnál kisebb földbirtoknak (a tulajdonos ál-

tali mivelését eltöltve) haszonbérbe adását rendelné el. Pedig e tekintetben a törvényhozónak nem lehet más elvből indulni ki, mint abból, hogy ha a polgár földadóját meg fizette, annak mikénti mivelését reá magára kell hagyni;

c) mert a vadászati jog gyakoroltatását a 13, és 16, §-ok évenként az állam részére (vadászati utalvány czim alatt) fizetendő 5 frt díjtól feltételezván, a vad az 1-ső §. ellenére nem a föld elválaszthatlan tartozékának, hanem az állam tulajdonának tekintetik,

De azon felül az adónak ezen új neme — sem nem czélszerű — sem nem igazságos. Nem czélszerű, mert ha az államnak csakugyan kiadásainak fedezésére ezen adónemre is szüksége lenne, ugy ezt, mint vadászati adót, holdanként a földre kellene kivetni, nem csak azért, hogy az állam pénztárába több folyjék be, hanem azért is, mert különben az adónak illyszerű kivetése is, ismét csak a birtokaristokrátiának előnyére, és aránytalansága által a közbirtokosok téhére számítottnak lenni tekintendő.

Mi több, ez által a törvényjavaslat még az osztrák cs. 1854. 223. sz. a. kelt vadászati patens 20. és 21. §-ainál is hátrább állana szabadelvűségben; — mert az nem is a vadászati jog, hanem a fegyvertarthatásért szükséges engedélylevélre teendő bélyegért kíván, — nem minden, hanem három évben egy és nem 5 forintot. — Egyébiránt ezen szakasznak tarthatlanságát az is indokolja, hogy, miután alkotmányos államban (ostromállapoton kívül) egy becsületes polgárt sem lehetvén a fegyvertartástól (mint az hazánkban is a provisorium alatt történt) eltiltani, — ezen intézkedés által az, mi az államnak közbiztonság szempontjából — a gyanus egyénekre nézve tenni jogában állana: — sőt a fenytő — illetőleg közrendőri törvények keretébe tartoznék, itt (tehát nem a maga helyén) a becsületes emberek ellen alkalmaztatván, ha a törvény javaslat elfo-

gadtatnék — ez a fegyver-engedélyek gyűlöletes korszakára emlékeztetne;

d) mert a 15-ik §-ban a vadászati jog gyakorolhatását a birtok tulajdonosára nézve bizonyos meghatározot tenyész időhöz kötven, hogy ez által a tulajdonjog minden alapos ok nélkül szoríttatnék meg, abból látható, — mivelámbár ezen intézkedés is — feltaláltatik az 1852: 5681. sz. a. osztr. cs. patens 4. §-ban, sőt előfordul hazai törvényeinkben is, de minthogy ezek a tenyészidőbeni tilalmat ja más földjéni vadászatra szorítják, e tilalom eléggé van indokolva azzal, hogy azon csekély birtoku, — vagy épen birtalan nemes, kinek (mint a régi törvények értelme szerint született katonának) s fegyverbeni gyakorlat és multság végett meg volt engedve a más földjéni vadászat — beérhette azzal: ha azt ott némi korlátok között gyakorolhatta is.

De hogy a mai szabadelvűség és a tulajdoni jog tiszteletben tartásában előhaladott korban — a föld tartozékainak használata — ennyire, mint ezen törvényjavaslatokban korlátoztassék — semmi sem indokolható, kitűnik abból: mert ha a vadászat, — illetőleg vadtenyésztés — a gazdálkodás egyik ágazatának tekintetnék is: — nem az államnak, hanem magának a földbirtokosnak állván érdekében, azt minél jövedelmezőbbé tenni — e tekintetben az állam gyámkodását érvényesíteni — nem csak hogy czélra nem vezető, de sőt elkedvetlenítő, és pedig annál inkább, mert hiszen még a hasznos háziállatok levágatását is bizonyos tenyészidő megszabásával korlátozni (tudtommal) soha még egy törvényhozónak sem jutott eszébe. Ha pedig a vadászat multságnak (mint hazai törvényeink tették) tekintetik, még kevésbbé van joga az államnak azt korlátozni.

De ezen szakasz még bosszantóbbá válik az által, hogy az 1849. 154. sz. a. cs. patens nyomán a kellőleg kerítéssel ellátott helyeket kivételbe téven, ezzel a nagymóduakra nézve —

a virilis szavazatokon kívül — az előjognak egy új nemét léptetvén életbe, ezzel a kisbirtokukat szorítaná háttérbe.

Különben is a kerített helyek a röpködő vadak szabad költözködését nem gátolhatván, ezen kivétel indokoltnak már csak azért sem tekinthető,

e) mert a 22-ik §-a szerint szabad időben is tilalmazván a tulajdonosnak foglyokat, fáczánokat, nyulakat, hálókkaal hurokkal vagy bárminemű eszközökkel elfogni, (mit pedig még az 1852. 5681. sz. a. osztr. cs. pátens is megenged) s kivételt csak a tenyésztőkre nézve tevén, de ezeket is szakértők általi működésre utalván, ez által ismét, nem csak a tulajdonjog ok nélkül korlátozhatnák, hanem, miután saját földjén magát vadtenyésztőnek mindenki jogosan tarthatja — ezen kivételnek, valamint a szakértőkre való szorításnak, már csak azért sincs értelme, mert hiszen azt mindenki jogosítva van meghatározni hogy bizonyos jogát - más kára nélkül — miként és kik által gyakorolja;

f) mert a 95. sz. a. eredeti szerkezet 25. §-a (mit azonban a központi bizottmány kihagyott) a tulajdonosnak fél lábnyi hóban sem engedvén meg a vadászatot: az nem csak a tulajdonjognak lenne indokolatlan korlátozása, hanem azontul minden szakavatott vadász előtt feltűnő is, mert hiszen épen ilyen hóban történnek — valamint agarakkal — úgy lőfegyverrel is, a legszebb s mulatságosabb, illetőleg hasznosabb vadászatok;

g) mert a 28. §., mely a vadászatot lőfegyverrel, vagy lóhaton engedvén csak meg, sőt még a nyájörző ebek kolonczal való ellátását is elrendelvén, ezzel is a tulajdonjogot, a nélkül, hogy azt az állam érdeke indokolná, korlátozja.

Ezeknél fogva, miután a 95. és 106. sz. a. t. javaslatok saját első szakaszaikban kimondott elv ellenére a vadászati jog gyakorlatát az osztr. cs. pátensek értelmében, az állam engedélytől teszik függővé s így önmagukkal ellenkeznek, kérem

a .| alatt általam csatolt törvényjavaslatot, mely azon igazságos elvre van alapítva, hogy a vad tulajdonjoga, tehát a vadászat is a földbirtok tartozéka — elfogadtatni.

Vadászati törvényjavaslat.

I. FEJEZET.

1. §. A vadászati jog a földbirtoknak elválaszthatlan tartozéka. Azt tehát a tulajdonos saját belátása szerint, — engedményese, vagy haszonbérleje pedig az általa megszabott feltételek mellett gyakorolhatja.

2. §. Azon határookban, melyekben a birtokszabályozás még meg nem történt, a vadászati jog a magánbirtokon kizárólag a tulajdonost, a közös legelőkön, erdőkben és nádasokban a jelenlegi birtokosokat közösen; azon erdőkben és nádasokban, melyek a volt földes ur tulajdonát képezik, habár azokban az urbéreseket faizási, vagy egyéb szolgalmi jog illete volna is, a volt földes urat; irtványokban, befizetés mellett birt. majorsági (curialis) és egyéb urbéri természetű tartozásokkal terhelt ingatlanokon pedig a jelenlegi haszonélvező birtokosokat (a törvényhozás későbbi intézkedésig) illeti.

II. FEJEZET.

A vadászati kihágások és büntények büntetéséről.

3. §. Ki más birtokán engedelem nélkül gyalog, lóhaton, szekéren, lőfegyverrel, hurokkal, ebekkel, vagy bármely eszközzel vadász, habár vadat nem lőtt vagy fogott volna is el — mint hatalmaskodó — 10 frttól 100 frtig terjedhető pénzbírsággal, ha pedig a vadat meg is lőtte vagy elfogta; mint orvvadász 100 frttól 200 frtig terjedhető pénz vagy a körülményekhez képest börtönbüntetésben is (az okozott károk és költségeken kívül) marasztaltathatik.

4. §. A pénzbüntetés fele a sértettet, másik fele azon község szegényei pénztárát — melynek határában a kihágás, vagy büntény elkövettetett — illeti.

5. §. Azon esetre, ha az ítéletileg megszabott pénzbüntetés

tés az okozott károk és költségek — a marasztaltnak vagyontalansága miatt be nem szedethetnének, az ítéletben ki kell tenni azt is, hogy minden öt forint egy napi börtönnel egyenlített ki.

Ha azonban az, ki vagyontalansága miatt van fogva, büntetésének hátralevő részét pénzzel egyenlitené ki: az azonnal szabadon bocsátandó.

6. §. A megsebzett vadat más földjén üldözni, vagy onnan elhozni, az orvvadászokra szabott büntetés sulya alatt tilalmas.

7. §. Jogositva van ugyan mindenki, a birtokán csavargó macskákat, házi és nyájórző ebeket elpusztítani, de a vadat (gazdájok vadászata közben) üző vadászebeket elfogni igen, de előlni, a 3. §-ban a bűnkisérletre kitett büntetés terhe alatt nem szabad, — hanem az elfogónak kötelessége azokat a tulajdonosnak a netaláni tartásdíj és okozott károk megtérítése mellett visszaszolgáltatni.

A vadászebek csak azon esetben jönnek kivétel alá, ha gazdájok nélkül kóborolva a vadat más birtokán üldöznék.

III. FEJEZET.

Az eljárásról.

8. §. Az előbbeni fejezetben érintett büntetések kiszabására illetékes bíróság a sértett fél panaszára, — bünyenyítő eljárás alá tartozó esetekben pedig a közvádló kérelmére hivatalból eljárni tartozik.

9. §. A vadászati terület örének jogai és tulajdonaira nézve az 1840. 9-ik t. cikknek a csőszökre vonatkozó 21-ik §-a szolgál zsinómértéktől

10. §. A vadászati jog tulajdonosa, engedményese, bérelője, — és a felvigyázó jogositva vannak azt, kit tiltott vadászaton kapnak, — ha ismerik — megzálogolni, ha pedig nem ismernek: kilétének kinyomozása végett a legközelebbi községbe kísérve, az ottani előljároságnak általadni.

11. §. Ki a 10. §-ban elősorolt esetekben erőszakkal el-lenszegül, a bünyfenyitő törvények szigora alá esik.

12. §. Ha a bíróságnál a vadászati kihágás elkövetése napjától 90 nap alatt panasz nem tétetett, a kereset elévültnek tekintendő. A bünyfenyitő törvények alá tartozó eselekmények azonban az azokban megszabott idő szerint intéztetnek el.

13. §. Az ezen fejezetben foglalt határozatok mellett az eljárás, a bírói illetőség, bizonyítékok, perorvoslatok, és a végrehajtást illetőleg az 1840. 9. t. cz. s erre vonatkozó későbbi törvények a vadászati kihágásokra nézve is, zsinórmértékül szolgálnak.

IV. FEJEZET.

Az eddigi vadászati törvények eltörléséről és ennek végrehajtásáról.

14. §. A vadászatra vonatkozó minden eddigi törvények eltörlöttenek, a jelen törvény hatályba lépte előtt történt kihágások azonban a korábbi törvények szerint ítélendők meg.

15. §. Ezen törvény végrehajtásával a bel- és igazságügyi ministerek bizatnak meg.

Beadja és a fentebb kitett indokok alapján elfogadtatni ajánlja:

Halász Boldizsár s. k.
pest-dabasi képviselő.

Döry János s. k.

Gubody Sándor s. k.

Horváth Sándor s. k.

Milkovits Zsigmond s. k.

Kollár Antal s. k.

Thassy Miklós s. k.

Pilanaszanovits Józs. s. k.

Ertsey Lajos s. k.

Luksics Bódog s. k.

K ü l ö n f é l é k.

A selmeczi akademia bányász- és erdészhallgatói 1870—1 tanévben.

Bányász hallgatók:	Erdész hallgatók:
IV. tanév . . . 11	
III. „ . . . 17	6
II. „ . . . 11	14
I. „ . . . 33	37
Rendkívüliek . . . 4	2
Vendégek . . . 6	11
Összesen . . . 82	70

ezek közül hazájukra nézve:

Magyarországi . . . 72	bányász	, 52	erdész	, összesen	124
Erdélyországi . . . 6	„	, 16	„	„	22
Slavoniai —		1	„	„	1
Austriai 1	„	, —	„	„	1
Siléziai —		1	„	„	1
Karinthiai 1	„		„	„	1
Krajnai 1	„		„	„	1
Bukovinai 1	„		„	„	1
Összeg 82	„	70	„	„	152

Erdőörök nyugdíjazása. Ő Főlsége a lajtán tuli államszolgálatban lévő erdőörökre nézve megengedni kegyeskedett, hogy azok ha nyugalmba tétettnek, nem különben ezeknek özvegyi és árvái ugyan azon elbánásban részesüljenek, mint a nyugdíjképes tisztviselők s ezeknek özvegyei és árvái. —

Az erdőtörvény-javaslat ismét tárgyalás alá vétetett a földmivelési ministériumban, vajha megélnénk hogy már valahára az országgyűlés elé terjesztetnék!

A vízjogi törvényjavaslat a közlekedési minister által rövid időn az országgyűlésnek be fog nyújtatni.

Az erdészeti segédtablák második magyar-német kiadása megjelent; kapható az orsz. erdészeti egyesület titkárságánál Budán a láncz-híd mellett, Klusemann ház 1-ső emelet 5-ik szám; ára példányoként 3 ft.

Az 1870-ben Pesten tartott felsőbb erdészeti állanvizsgára megjelent 13 jelölt. Ezek közül erdészeti tudományokat végzett: a selmeczi akademián 8, a mariabrunni akademián 1, a tharandi akademián 1, a zürichi műegyetemen 1, nem végzett sehol 2. A vizsga eredménye lett: önálló erdőkezelésre jelesen képesített 1, képesített 11 és nem képesített 1. —

A collodium a dugványozás sikerét nagyon előmozdítja. Lőw ugyan is azon tapasztalást tevő, hogy ha a dugványok alsó végei $\frac{1}{8}$ hüvelyknyire collodiumba mártatnak azok ez által, mely igen vékony kérget képez, a tulságos nedvességtől és a korhadástól megóvatván, biztosabban és dúsabban vernek gyökeret. A collodiumot egyébaránt, mely olcsóbb, oltásnál az oltóviasz helyett is sikerrel használják.

Fagykárak kikerülése a gyümölcsfáknál. A gyümölcstermesre nyílt remény a későifagyok következtében gyakran több éven át egymásután meghiusul. Ugyan is ha a fák virágzása idején fagy áll be, a virágok terméi előbb megbarnulnak s termőképességüket elvesztik s azután száradva lehullanak. A fa egyébaránt egészséges marad csakhogy semmi termést nem ad. Ezen bajnak az által lehet elejét venni, ha még most télen a gyümölcsfák töve körül nagyobb tömeg havat vagy jeget halmozunk fel mely természetesen tovább fog ott maradni mint a vékonyabb réteg hó a mezőn. A hó olvadása által támadó nedvesség folytonosan hat a gyökerekre, azoknak környékét hidegen tartja s így a nedvkeringés beálltát késlelteti. Ily módon elérhetni, hogy a fák 14—20 nappal később virágzanak mint különben. A kései fagyok rendesen május 10-ke körül szoktak beállani, ha tehát eddig sikerül a virágzást késleltetni akkor a gyümölcsterméshez több reményünk lehet, ha csak ezt Orbán (25 május) meg nem hiusítja.

Szerkeszti és kiadja: **Wagner Károly.**
Főmunkatárs: **Divald Adolf.**

Selmecz, 1870. Nyomatott Mihalik István-nál.

Az „Erdészeti Lapok“ 1870-ik évi előfizetőinek névsora.

<p>Adriányi Arnold, pénztárnok.
 Alman András, erdészeti fogalmazó.
 Almásy Pál.
 Alsó-Mislyei k. alap. erdőhivatal.
 5. Balás Pál, k. erdész.
 Balás Vinóze, k. főerdész.
 Bárány Dénes.
 Baranyay Gáspár.
 Baroth József, fővadász.
 10. Barsmegyei gazd. egyesület.
 Battyány Fülöp herczeg Enying. urad. tisztsége.
 Battyány Fülöp herczeg szegszárdi főokgazdasága.
 Benyovszky Lajos.
 Bereczky Sándor.
 15. Bertalanffy István.
 Bészler János, erdész.
 Beszterczebányai k. erdőhivatal.
 Betklen Camillo Gróf.
 Bikkal Nándor k. erdőmester.
 20. Blaschek Frigyes, erdőmester.
 Bohacsek János, erdész.
 Borsos István, erdőmester.
 Bothó János ifj.
 Bothó János, erdőmester.
 25. Breznóbányai k. erdőhivatal.
 Brunner Károly, erdész.
 Brusek Henrik, erdőbíró.
 Bukács Béla.
 Csaszókóczy Mihály, k. erdőmester.
 30. Csincsics Sándor, erdész.
 Csolnoki k. alap. erdőgondnokság.</p> | <p>Czeplédi alap. erdőgondnokság.
 Dacho Gáspár, főerdész.
 Dárdai uradalom.
 35. Debreczeni fels. gazd. tanintézet
 Debreczeni m. k. pénzügyi igazgatóság.
 Debreczeni polgári Casino.
 Degenfeld Shomhurg Imre Gróf.
 Demian Elek.
 40. Denk Adolf.
 Diemansberger Kár. erdőmester.
 Diósgyőri k. erdőhivatal.
 Divald József, k. számtanácsos.
 Divinyi uradalom.
 45. Dobresti k. erdész-hivatal.
 Dobsina város erdőmesteri hivatala.
 Doroszlói k. erdőhivatal.
 Dusbaba Antal, erdész.
 Elczenbaum Robert, ispán.
 50. Erdélyi gazd. egyesület.
 Ernst Kelemen.
 Esztergomi főkáptalan gazd. igazgatósága.
 Eszterházy Pál Gróf pápai urad. számvivő hivatala.
 Eszterházy Pál Gróf pápai erdőhivatala. 2. p.
 55. Eszterházy Pál Gróf devecseri erdőhivatala.
 Farkas Pál, erdőmester.
 Fekedi k. alap. erdőhivatal.
 Fekete János.
 Felsőbánya város tanácsa.</p> |
|---|--|

60. *Festetics Taszilo* Gróf keszthelyi jószágkormányosa.
Fischl Ferencz, főerdész
Fischle Frigyes, erdőgyakornok.
Fleischer János, k. erdész.
 Földművelés-*ipar- és kereskedelmi ministerium.*
65. *Frank Pál*, erdész.
Frits Béla, erdész.
Fröhlich Ágoston.
Galló József, k. erdész.
Garlathy Kálmán, erdőrendező.
70. *Geisinger József*, erdőgondnok.
Geiszler József, erdőgondnok.
Giller János, erdőmester.
Girtl Ádám, főradász.
Gothard Istrán.
75. *Göcz Károly.*
Gödöllői k. erdőhivatal. 7. p.
Göllner Antal, főerdész.
Göttman Ferencz, főerdész.
Gräszmann János főerdész.
80. *Greiner Lajos*, erdőtanácsos.
Greiner Lajos, főerdész.
Greizinger Béla.
84. *Grummich Adolf*, k. erdész.
Győri közalap. kerületi főtisztviselés.
85. *Győrvidéki gazd. egyesület.*
Halácsy Kálmán.
Haliárszky Samu, főerdész.
Halkó Frigyes, számvevő.
86. *Harczer Antal*, számvevő.
90. *Harczer Imre*, k. erdőmester.
Harrich Ernő, erdész.
Hauszner József, pénztárnok.
Héczey Lajos, főerdész.
Heiter János, urad. intéző.
95. *Helm Ervin*, főerdész.
Helm Gyula, városi erdész.
Herczeg Károly, erdőmester.
Herger János, erdész.
Hermann Imre, erdőmester.
100. *Herczog Adolf*, erdész.
Hetthéssy László, erdészhallgató.
Hideghéthy Antal.
Hirsch János, erdész.
Holler Engelbert.
105. *Hollósy Frigyes.*
Hóman Balint. —
Horgosi Kárász Imre, k. kamarás.
Horn József, erdész.
Hrádeki k. államjávák igazgatósága.
110. *Hrádeki k. erdőhivatal.*
Hub Rezső, főerdész.
Huber Mihály, igazgató.
Huszár Ignác.
Ihrig Vilmos, erdőmester.
115. *Inkey László*, földbirtokos.
Jalkóczy Károly, erdész.
Jambrich János, erdész.
Jankó Mihály, urad. kormányzó
Joász Alajos, erdész.
120. *József műegyetem Budán.*
Kacsorvits Sándor, földbirtokos.
Kajaba Lajos, erdőbíró.
Kallina Károly, főerdész.
Kalmár Tivadár, erdészeti tanár.
125. *Kapnikai k. erdőhivatal.*
Kaszner Nándor, erdőmester.
Kecskemét városa.
Kellner Gusztáv, k. erdész.

- Kellner Valér, k. erdőmester.
130. Kemény Kálmán báró.
Kendeffy Sámuel.
Kertész József, oklev. gazdász.
Keszthelyi felsőbb gazdas. tanintézet.
Killinger István, főerdész.
135. Királymezői k. erdő- és gazdasági hivatal.
Kis-Jenői főhercegei uradalom.
Kiss Ferencz, tisztartó.
Klein Ödön, k. erdész.
Knöpfler Károly, erdőgyakornok
140. Koch Ede.
Kocsy Dávid, számvevő.
Kodolányi Antal, igazgató.
Kolozsvári k. bánya-só-erdő- és államjavak igazgatósága 11. p.
Koncz Imre.
145. Kossányi Robert, k. erdőmester.
Kovács József, erdész.
Kovácsics Ede, helyt. erdész.
Kovácsik Mihály, alerdész.
Körmöczy k. erdőhivatal.
150. Körösmezői k. erdő- és gazdasági hivatal.
Kremser János, erdőmester.
Krivácsy Elek, k. erdész.
Kutrováczy Károly.
Kübler Gusztáv, erdész. †
155. Lakócsai k. közalap. erdőtisztviselő hivatal.
Láng Gábor, k. erdész.
Ledniczky Alajos, főerdész.
Lengyel Károly.
Lesner Ferencz, erdész.
160. Liptos József, mérnök.
Liptay Ferencz, alezredes.
- Liszy Boldizsár.
Löeszl József, főerdész.
Lönhárt Frigges, erdész.
165. Mágocsi k. alap. számtartóság
Magy. Óvári k. felsőbb gazdas. tanintézet.
Makucz Rezső, erdész.
Mandelik Dániel, főerdész.
Maria-Nostrai k. alap. erdőgondnokság.
170. Márky János, tisztartó.
Máramaros-Szigeti k. államjavak igazgatósága.
Máramaros Szigeti k. erdő- és gazdasági hivatal.
Martinetz József.
Melczér Gyula.
175. Micsky Zsigmond.
Mjaozszy Károly, erdész.
Molcsányi Gábor, k. erdész.
Molnár István, erdész.
Morvay Ferencz.
180. Muics István, erdőgyakornok.
Nadasdy Kálmán, földbirtokos.
Nagybányai k. bánya- és erdőigazgatóság.
Nagybányai k. erdőhivatal.
Nagy-Enyedi Casino.
185. Nagy József, urad. felügyelő
Nagy-Váradai deák, szertartás káptalan. 3. p.
Német István, erdőőr.
Neuszidler János, főerdész.
Niehold János, erdész.
190. Niemetz Móríczy, erdész.
Novák Ferencz, ifj. erd. őrnök.
Nyiregyházi városi hatóság.
Oláh Géza, urad. tiszt.

- Orbán János.
195. Palfy Mórícz Gróf cs. k. altábornagy.
Pápai közalap. kerül. erdőhivatal
Paulinyi János, k. faraktárgondnok.
Pécskai k. államjavak igazgatósága. 6. p.
Pécsvárad k. közalap. erdőmesteri hivatal.
200. Peller Ferencz, k. főerdész.
Pénzügyministerium 8 p.
Perczel István.
Peske József, erdész.
Petricsek István, erdész.
205. Petruss Márton, erdőmester.
Pilis-Marothi közalap. kerül. erdőhivatal.
Pilis-Szent-Kereszti kir. alap. erdőgondnokság.
Piller Gedeon.
Pintér Károly, erdőmester.
210. Pirkner Ernő, főerdőhivatali segéd.
Plecheisz János, főerdész.
Plech József, erdőfelügyelő.
Podhradszky Endre, erdész.
Pokorny Antal, erdész.
215. Polák János, urad. alkormányzó.
Pöschl József, erdőmester.
Primási urad. igazgatóság.
„ számvevői hivatal.
„ Esztergomi urad. tisztség.
220 „ Érsekujvári urad. tisztség.
„ Ujszőnyi. „ „
- Primási Nagy Sallói. urad tisztség.
„ Nógrád-Vadkerti urad. tisztség.
„ Verebelyi urad. tisztség.
225. „ Pozsonyi „ „
Prindl András, erdőmester.
Privitzer Endre, erdész.
Prugberger József, m. k. miniszteri tanácsos.
Pukáts Antal, erdész.
230. Pulvermacher Gusztáv.
Rahói k. erdő- és gazdasági hivatal.
Rákosy József, k. erdész.
Rakusán Károly, erdész.
Récsey Papp Albert, erdész.
235. Reichard Sándor.
Reichl József, erdész.
Rékási k. erdőhivatal.
Remlein Antal, körvadász.
Reskovics Tamás.
240. Riedl Ödön, főerdész.
Rimamurányvölgyi egyesület.
Roller Adolf, faraktárgondnok.
Roskoványi Boldizsár.
Roxer Vilmos, jószágfelügyelő.
245. Rudnyánszky Pál, k. erdész.
Rusz Kálmán, erdész.
Ruszkovits János, erdei tiszt.
Ruttner Antal, erdész.
Ruzsicska Ede, erdész.
250. Saghy Sándor, erdőtitisz.
Sajó-Ládi k. közalap. erdőbiróság.
Scharl János.
Scherffl Róbert, erdőrendező.
Schmidt Ágoston, főerdész.

255. Schmidt Ignác, körvadász.
 Schréter Károly, k. főerdész.
 Scultety Nátán, erdőmester.
 Selmeczi akademia könyvtára.
 „ akademiái ifjúság olva-
 só egylete
260. „ Casino.
 „ k. erdőhivatal.
 „ k. főbányagrófi hivatal
 erdőügyi osztálya.
 Simenszky Ferencz.
 Simig Rezső, tisztartó.
265. Simon Ede, erdőész.
 Simon Vincze, prépost.
 Simonek János, főerdész.
 Simonffy Kálmán, erdőész.
 Simontornyai erdőhivatal.
270. Sipeky Ágoston.
 Skála János, főerdész.
 Skvór Ignác, erdőész.
 Spindler Károly, erdőész.
 Solyomi Károly.
275. Solyomi Lipót, főerdész.
 Somogyi János.
 Somogyvári uradalom.
 Soóvári k. erdőhivatal.
 Soóvári k. sóbányaigazgatóság.
280. Simonek János, erdőtiszt.
 Stanik Samu, k. erdőész.
 Strobel Sándor, erdőmester.
 Szabó Adolf, k. erdőész.
 Szabó Károly.
285. Szájbély Norbert, erdőész.
 Szászy János, alerdész.
 Szelényi Gusztáv, erdőész.
 Szeniczey János.
 Szentivágyi Ferencz, örökősei.
290. Szifft Adolf, főerdész.
 Szilniczky Jakab, bányaaigazgató
 Szilvásy Mihály, tanfelügyelő.
 Szimon Károly, erdőész.
 Szomolnoki k. bánya- és erdő-
 igazgatóság.
295. Szomolnoki k. erdőhivatal.
 Szontagh Lajos, főerdész.
 Szoyka Sándor, erdőész.
 Szönyi István, erdőész.
 Sztanislaw S. Ph. erdőész.
300. Szyllaba Ernő, főerdész.
 Tasnady István, erdőész.
 Teleki Domokos Gróf.
 Teleki Sándor Gróf.
 Temesvári k. jószágigazgatóság.
305. Terbocs Bertalan, főerdész.
 Terray Pál, erdőmester.
 Teschler János, erdőész.
 Tindly József, erdőbíró.
 Tomka János, erdőész.
310. Török Pál, erdőmester.
 Trnovszky Károly, erdőész.
 Unyhvári k. erdőhivatal.
 Unghvári k. jószágigazgatóság.
 Vadászfi Jenő.
315. Vágner Lajos, pénztárnok.
 Várjon Géza, erdőész.

- Verner Sebestyén, erdőmester.
 Veszely Károly, főerdész.
 Veszprémi városi hatóság.
320. Veszter Sándor, erdőész.
 Vieser Alajos, erdőész.
 Vincze Adolf, kasznár.
 Visegrádi k. erdőhivatal. 5. p.
 Vissói k. erdő- és gazdasági
 hivatal.
325. Vlkolinszky Károly, erdőmester
 Wenk József, erdőmester.
 Wickl Antal, erdőmester.
- Zachar József, főerdész.
 Zarboch Ede, erdőész.
330. Zaretsky Tivadar, erdőész.
 Zay György Gróf.
 Zichy Károly Gróf.
 Zichy N. János Gróf.
 Zirczi apátság.
335. Zivuska József, erdőész.
 Zlatos István, erdőész.
 Zombori k. államjavak igaz-
 gatósága.
 Zsarnay János, erdőész.

A. A vallásalapi erdők 1861—1866. évi kezelési eredményének kimutatása.

Folyó szám	A jószág neve	M e g y e	Gazdászati kerület melyhez a jószág tartozik	Erdő- terület hol- dakban	Tiszta jövedelem vagy veszteség								
					1861	1862	1863	1864	1865	1866	Össze- sen	Egyévi átlag	
I. Vallásalap.													
1	Csatta	Bars	Sellye	195	350	477	178	682	702	891	2.224	371	
2	Czegléd	Pest	Czegléd	1.567	483	379	1531	1.001	76	432	278	46	
3	Csolnok	Esztergom	"	1.770	1.764	6.985	606	105	9	1.243	7.266	1.211	
4	Csákova	Temes és Torontál	Csákova										
5	Kolos	Bars és Nyitra	Sellye	10.962	1.747	2.842	1.939	1.397	1.207	6.648	15.780	2.630	
6	Magocs és Hartz	Baranya és Tolna	Pécsvárad	4.570	893	147	423	589	477	408	2.643	440	
7	Mária-Család	Bars	Sellye	2.478	4.663	1.671	153	1.905	2.010	2.603	7.493	1.249	
8	Mária-Nostra	Hont	Czegléd	2.000	9.353	5.467	3.447	10.074	34.165	2.464	42.214	7.035	
9	Nagy-Köveres	Temes és Krassó	Csákova	18.174	9.024	3.648	34.388	17.626	812	2.363	14.559	2.426	
10	Nyavalád	Zala	Somlyó-Vásárhely	1.335	4.513	124	816	300	1.199	19	6.873	1.146	
11	Püspök-Ladány és Kenderes	Szabolcs	Czegléd										
12	Pilis-Maroth	Esztergom és Bars	"	13.497	83.336	30.255	4.620	8.227	4.218	3.406	41.850	6.975	
13	Pálka-Porva	Győr és Veszprém	Somlyó-Vásárhely	1.929	960	2.006	2.906	65	1.348	489	7.774	1.295	
14	Rokolány	Zala	"	1.030	58	1.311	2.440	310	531	1.367	2.217	370	
15	Sajólád	Borsod és Zemplén	Mislye	1.212	1.128	2.666	547	36	620	257	4.668	778	
16	Somlyó-Vásárhely	Zala, Veszprém, Vas	Somlyó-Vásárhely	2.886	624	1.458	2.829	3.584	5.205	2.652	16.352	2.726	
17	Szt-János-Elefánt	Nyitra	Sellye	335				294	1	107	402	67	
18	Vörösmarth	Heves	Czegléd	859	836	581	308	75	163	39	1.676	279	
19	Vaiszló	Baranya	Pécsvárad	1.791	4.236	6.630	3.772	501	267	3.496	18.370	3.062	
20	Zobor	Nyitra	Sellye	225	79	2	36	32	200	693	416	70	
21	Bottyán	Pest	Czegléd	465									
22	Szentes Dubrava	Sáros	Mislye	800			66	331	3.187	89	3.673	918	
23	Tizsite	"	"	300				44	342	158	544	181	
24	Mocsár	Szabolcs	Mislye	1.807	450	110	345	1.274	916	1.469	4.344	724	
25	Dud és Draucz	Arad	Csákova	824						533	533	266	
Jegyzet: A fekvő számok veszteséget jelentenek.													
						121.810	51.474	41.056	35.746	45.746	21.941	154.642	25.951
						2698	15.285	20.292	12.706	11.907	10.045	47.507	8314
Összesen					71.008	119.103	36.189	20.764	23.040	33.841	11.896	107.135	17.637

B. A tanulmányi és egyetemi alap. erdők 1861—1866. évi kezelési eredményének kimutatása.

Folyó szám	A jószág neve	M e g y e	Gazdászati kerület melyhez a jószág tartozik	Erdő- terület hol- dakban	Tiszta jövedelem vagy veszteség								
					1861	1862	1863	1864	1865	1866	Össze- sen	Egyévi átlag	
II. Tanulmányi alap.													
26	Mislye	Abauj	Mislye	3.542	587	1.796	2.251	1.404	3.532	2.414	11.984	1.997	
27	Boroszló	Sáros	"	868	121	1.213	180	240	574	505	2.591	432	
28	Kajatha Mochnya Jano	"	"	1.180	872	105	1.081	1.499	705	942	5.204	867	
29	B. Kisfalud	Zemplén	"	250	216	120	575	284	486	77	518	86	
30	Curia Tybe	Szepes	"	2.136	702	1.500	2.654	1.492	305	277	6.930	1.155	
31	Szegszárd	Tolna	Pécsvárad	4.679	6.644	4.809	7.992	5.463	1.405	6.423	29.926	4.988	
32	Vörösberény	Veszprém	Vásárhely	5.007	414	114	1.136	447	431	643	3.185	531	
33	Gilád Unip Berény Ligeth.	Temes	Csákova	3.444	5.969	10.497	2.093	3.701	2.296	3.831	24.183	4.031	
34	Szkalka	Trencsin	Sellye.	8.883	6	49	1.657	287	531	4.468	6.314	1.053	
					15.194	20.065	15.869	14.533	8.329	15.112	84.521	14.087	
					337	120	3.750	284	1.936	4.468	6.314	1.053	
			Összeg . .	29.989	14.857	19.945	12.119	14.249	6.393	10.644	78.207	13.034	
III. Egyetemi alap.													
35	Dunaföldvár	Tolna	Pécsvárad	2.210	1.878	123	1.966	571	130	1.579	1.809	301	
36	Triumslécs	Liptó	Sellye	1.053	718	817	869	912	1.600	1.551	6.468	1.078	
37	Pécsvárad	Baranya	Pécsvárad	4.753	315	1.224	1.577	276	1.172	638	1.418	236	
38	Bozsók	"	"	5.582	4.551	2.071	1.356	538	701	1.321	6.494	1.082	
39	Znyov árallya	Túróc	Sellye	13.705	4.495	1.772	4.155	4.739	2.851	82	8.684	1.447	
40	Sellye	Nyitra	"	754	4.566	7.990	2.644	430	10.753	2.146	28.529	4.755	
					15.805	10.061	9.732	6.278	10.753	3.725	45.516	7.585	
					718	3.937	2.835	1.188	6.454	3.592	7.886	1.314	
			Összeg . .	28.057	15.087	6.124	6.897	5.090	4.299	133	37.630	6.271	
Összevonas.													
		Vallás alap		71.008							107.135	17.637	
		Tanulmányi alap		29.989							78.207	13.034	
		Egyetemi alap		28.057							37.630	6.271	
		Főösszeg		129.054							222.972	36.942	